

LIETUVOS DAILĖS MUZIEJUS
NACIONALINĖ KULTŪROS ĮSTAIGA

Didžioji g. 4, LT-01128, Vilnius, tel. (8 5) 262 80 30, faks. (8 5) 212 60 06, el. p. muziejus@ldm.lt
Juridinių asmenų registro kodas 190756087, PVM mokėtojo kodas LT907560811

Informacinis pranešimas

2018-06-18

**Vilniuje pristatomoje „Draugo“ fondo išleistoje Juozo Skiriaus knygoje –
Amerikos lietuvių darbai Lietuvai per šimtmetį (1918–2018)**

Birželio 19 d., antradienį, 18 val. Lietuvos dailės muziejus ir „Draugo“ fondas (JAV) Vilniaus paveikslų galerijoje (Didžioji g. 4, Vilnius) rengia „Draugo“ fondo (JAV) išleistos Juozo Skiriaus knygos „JAV lietuvių darbai Lietuvai 1918–2018 metais“ pristatymo vakarą.

Jame dalyvauja „Draugo“ fondo pirmininkė, leidinio iniciatorė ir leidybos vadovė **Marija Remienė** (JAV), knygos autorius prof. dr. **Juozas Skirius**, redaktorė **Audronė Škiudaitė-Girininkienė**, Seimo narys, solistas, prof. **Vytautas Juozapaitis**, Užsienio reikalų ministerijos Užsienio lietuvių departamento direktorius **Marijus Gudynas**, dr. **Ramūnas Kondratas**, istorikas prof. **Egidijus Aleksandravičius**, solistė prof. **Asta Krikščiūnaitė**, pianistė **Audronė Kisielūtė**. Vakarą vedėja – rašytoja, redaktorė **Renata Šerelytė**.

Knygą inicijavo ir jos leidybą koordinavo JAV lietuvių visuotinai pripažinta kultūrininkė, Valstybinės Jono Basanavičiaus premijos laureatė, daugelio kultūrinių iniciatyvų JAV sumanytoja ir vykdytoja Marija Remienė, vadovaujanti „Draugo“ fondui, kuris remia nuo 1909 metų iki šiol leidžiamo laikraščio „Draugas“ leidybą. Knygos įžangos žodyje M. Remienė rašo: „Artėjant Vasario 16-osios šimtmečiui, „Draugo“ direktorių taryba ir „Draugo“ fondas (JAV), atsiliepdami į Lietuvos Respublikos ir Vyriausybės vadovų viešuosius kvietimus, kad visa Lietuvos visuomenė ir viso pasaulio lietuviai prisidėtų prie šios džiaugsmo šventės, ėmėsi iniciatyvos Lietuvos Respublikos atkūrimo šimtmečio jubiliejui parengti ir išleisti knygą apie Amerikos lietuvių pasiaukojimo Tėvynei pastangas ir atliktus darbus. Man, gyvenančiai išėivijoje ir visą laiką dirbusiai lietuviybės išlaikymo baruose, norėjosi, kad Lietuvos valstybės jubiliejui būtų atskleista, įvardinta lietuviybės Amerikoje vykdyta pagalba Lietuvai. Permaščiusi Amerikos lietuvių didžiąją XX a. misiją – ką darėme svarbiausio, išliekančio, lemtingo Lietuvos laisvei, lietuvių kultūrai, menui, mokslui, visuomenės tobulinimui, ypač po Antrojo pasaulinio karo, nutariau, kad reikia knygos.“

Prof. J. Skiriaus parašytoje monografijoje „JAV lietuvių darbai Lietuvai 1918–2018 metais“, remiantis Lietuvos ir JAV lietuvių archyviniais dokumentais, periodine spauda, atsiminimais ir gausia literatūra, nušviečiami JAV lietuvių atlikti darbai Lietuvai 1918–2018 m. Išskirti trys pagrindiniai laikotarpiai, kurių metu išėivija teikė finansinę-materialinę, politinę, informacinę, kultūrinę paramą savo tautiečiams Tėvyneje ir Lietuvos valstybei; gynė Lietuvos nepriklausomybę, dėjo pastangas laisvinant lietuvių tautą iš okupacijų. Knygoje aptariama išėivijos paramos organizacijų veikla, bandoma apskaičiuoti paramą pinigine išraiška; fiksuojami organizacijų aktyvistai ir pavieniai asmenys, prisidėję finansinėmis aukomis ir savo darbu. Akivaizdžiai atsiskleidžia JAV lietuvių

labdaringos veiklos, savanoriavimo ir aukojimo daugiau kaip šimtmetį siekianti tradicija, kuri, reikia manyti, bus išsaugota ir ateityje. Trumpai aptariamos ir Lietuvos valstybės pastangos įvertinti tą įvairiapusę išeivijos auką, kuri tam tikrais Lietuvai momentais buvo ypač aktuali, o kai kada net vienintelė.

Recenzentai šią knygą laiko išskirtine studija, kuri apibendrina šimtmečio JAV lietuvių darbus Lietuvai:

„(...) sveikintinos vieno iš geriausių JAV lietuvių išeivijos problematikos žinovų profesoriaus Juozo Skiriaus pastangos parengti monografiją ta tematika. Autorius, pasirinkęs chronologiniu probleminiu principu, Lietuvos valstybę remiančią JAV lietuvių veiklą suskirstė į tris didelius skyrius (...) Toks problematikos chronologinis suskirstymas yra logiškas ir pagrįstas, tuo pačiu įgalina geriau suprasti ir įvertinti JAV lietuvių veiklos specifiką įvairiais istoriniais laikotarpiais, veiklos pokyčių būtinybę, atsižvelgiant į tuometines sąlygas. (...) galima konstatuoti, kad autorius atliko kruopštų tyrimą, išskirdamas paramos sulaukusias sritis, ją teikusias organizacijas, jų aktyviausius narius, suskaičiuodamas surinktas lėšas ir pagalbą natūra (daiktais). (...) Neabejotina, kad knyga „JAV lietuvių darbai Lietuvai 1918–2018 metais“ užpildys lietuvių istoriografijoje buvusią spragą ir susilauks skaitytojų dėmesio.“

dr. Vitalija Stravinskienė (Lietuvos istorijos instituto XX a. istorijos skyrius)

„Prof. Juozo Skiriaus rankraštis, apžvelgiantis šimtą metų trukusią (ir tebesitęsiančią) JAV lietuvių politinę, propagandinę, finansinę, ekonominę ir kultūrinę paramą Lietuvai, yra naujas darbas lietuvių diasporos tyrinėjimuose tiek kokybine, tiek ir kiekybine prasme.

(...) prof. Skirius atlieka, pasitelkęs praktiškai visą iki šiol šiam 1918–1940 metų laikotarpiui skirtą publikuotą medžiagą ir kitus šaltinius. Naujumo įgauna ir antrasis rankraščio skyrius „JAV lietuviai ir okupuota Lietuva 1940–1991 metais“, mat autorius, šalia daug kam žinomų mokslinių šaltinių, remiasi pokalbiais su pačiais JAV lietuviais (...) Bet prof. Skirius čia nesustoja, skaitytojui pristatydamas visiškai naują, Lietuvoje mažai tyrinėtą temą – JAV lietuvių paramą Tėvynei po 1990 metų. Nors šia tema medžiagos yra, ji išmėtyta po gausybę vietų, neretai – vien tik internetą, todėl džiugu, kad prof. Skirius ėmėsi darbo šią medžiagą surinkti ir susisteminti, išryškinant svarbiausias paskutinių dešimtmečių veiklos sritis. Ji neabejotinai pravers būsimiems ši laikotarpį kada nors tirsiantiems diasporos (ir ne tik) tyrėjams.“

dr. Dalia Cidzikaitė (Lietuvos edukologijos universitetas, JAV LB atstovė Lietuvoje)

„JAV lietuvių darbai Lietuvai ganėtinai mažai žinomi lietuvių istorikų tarpe (gal tik bendrais bruožais), o ką dar kalbėti apie Lietuvos visuomenę. Jie taipogi nežinomi naujai JAV lietuvių kartai ir trečiabangiams emigrantams. Pirmą sykį vienoje monografijoje glaudžiai ir išsamiai išdėstytas didžiulis JAV lietuvių indėlis į Lietuvos valstybingumo atstatymą du kartus – 1918 m. ir 1990 m. (...) didžiulę finansinę ir materialinę pagalbą J. Skirius detalčiai aprašo. Jis taipogi aprašo JAV lietuvių politinę ir propagandinę veiklą 1918–1940 m., 1940–1990 m. ir 1990–2018 m. Daugelis JAV lietuvių organizacijų, draugijų, bendrovių ir pavienių asmenų teikė politinę, propagandinę, finansinę, materialinę, kultūrinę ir mokslinę paramą Lietuvai – Lietuvos švietimui, mokslui, kariuomenei ir pramonei. J. Skirius detalčiai, bet suglaustai, visa tai apibendrina pagal laikotarpį.“

dr. Ramūnas Kondratas (Smithsonian institutas Washingtone, Vilniaus universitetas)

Knygos autorius Juozas Skirius – Lietuvos edukologijos universiteto profesorius, Pasaulio istorijos katedros vedėjas. Studijavo Vilniaus valstybiniame pedagoginiame institute, įgijo daktaro laipsnį Lietuvos istorijos institute. Stažuojęs ir mokslinės komandiruotės: Švedijos Tarptautinių

santykių institute Stokholme, Lituaniškos tyrimo ir studijų centre Čikagoje, Vroclavo universitete Lenkijoje, Didžiojoje Britanijoje, Vokietijoje ir Izraelyje. Vizituojantis profesorius Šiaulių universitete.

Keliolikos mokslo ir mokslo populiarinimo knygų autorius ir bendraautoris: „Lietuvos užatlantės diplomatija 1918–1929 metais: santykių su JAV politiniai ir ekonominiai aspektai“ (Vilnius, 1995), „Amerikos lietuvių tarybos veikla 1945–1948 m.: išeivijos pastangos dėl Displaced persons act priėmimo“ (Chicago, 2001), „Lietuvos vyriausybės ryšiai su JAV lietuviais 1926–1940 metais: suartėjimo kelių paieškos“ (Vilnius, 2016) ir kt. autorius. „Amerikos lietuvių tarybos kūrimosi 1939–1941 m. atspindžiai dokumentuose ir spaudoje“ (Chicago, 1998), „Lietuvos užsienio reikalų ministrai 1918–1940“ (Kaunas, 1999) bendraautoris.

Knyga **„JAV lietuvių darbai Lietuvai 1918–2018 metais“** išleista už aukotojų JAV suteiktą paramą. Ji pirmiausia pristatoma Vilniuje ir Kaune, o rudenį bus surengtos jos sutiktuvės JAV lietuvių kultūros centruose.

Informaciją apie knygos sukūrimo idėją, jos parengimą bei leidybą ir leidinio svarbą teikia Lietuvoje viešinti „Draugo“ fondo pirmininkė, Valstybinės Jono Basanavičiaus premijos laureatė Marija Remienė tel. 8 659 57528.

LDM Ryšių su visuomene skyrius

85 262 18 83, 8 674 94 104